

Benita Riaubienė
Vilniaus universitetas

LIETUVIŲ KALBOS REZULTATYVAI KAIMYNINIŲ SLAVŲ KALBŲ KONTEKSTE

1. Įvadas

Rezultatiniai antriniai predikatyvai, arba rezultatyvai, nurodo veiksmo dalyvio būseną, kuri atsiranda kaip veiksmožodžiu reiškiamo veiksmo rezultatas (Levin, Rappaport 1995, 34), pvz., sakinio (1) reikšmė gali būti perfrazuota kaip 'stalas tapo švarus, nes buvo nušluostytas'.

(1) *Jonas nušluostė stalą švariai.*

Rezultatyvai semantiškai yra susiję ir su pagrindiniu predikatu, ir su pagrindinio predikato argumentu. Dėl pastarojo bruožo jie neretai kalbose išreiškiami būdvardžiu, pvz., (2).

(2) latvių

Džons noslaucīja galdu tīru.

'Jonas nušluostė stalą švariai (paž. švarų).'

Lietuvių kalboje rezultatinė antrinė predikacija paprastai reiškama prieveiksmiu, t. y. taip pat kaip aplinkybinė predikacija. Dėl semantinės sąsajos su veiksmožodžiu ir aplinkybėms būdingos raiškos lietuvių kalbos rezultatyvai iš pirmo žvilgsnio yra be galo panašūs į paprastas aplinkybes. Šis panašumas greičiausiai ir lėmė tai, kad lietuvių kalbos rezultatinė antrinė predikacija ilgą laiką nesusilaukė kalbininkų dėmesio ir tik pastaruoju metu buvo įtraukta į lingvistinį diskursą (Holvoet, Judžentis 2003; Holvoet, Mikulskas 2005; Holvoet 2008; Vaičiulytė-Semėnienė 2014).

Slavų kalbos, kaip ir lietuvių kalba, taip pat neturi būdvardinių rezultatyvų. Kartais netgi teigiama, kad, pavyzdžiui, rusų kalba apskritai neturi rezultatinės konstrukcijos (Strigin, Demjjanow 2001, 59; Strigin 2004, 2). Vis dėlto slavų kalbose egzistuoja tam tikri raiškos būdai, kurie gali būti traktuojami kaip rezultatinė antrinė predikacija.

Bendras lietuvių ir slavų kalbų bruožas reikšti rezultatyvus ne būdvardžiais kelia mintį, kad galbūt šios kalbos turi ir daugiau panašumų rezultatinės antrinės predikacijos atžvilgiu. Taigi šio straipsnio tikslas – bendrais bruožais nusakyti, kokiais aspektais lietuvių, rusų ir lenkų kalbų rezultatinės konstrukcijos yra panašios ir kokiais skiriasi. Apie lietuvių ir slavų kalbų rezultatyvų raiškos skirtumus buvo trumpai užsiminta Holvoeto (2008), tačiau plačiau šis klausimas literatūroje iki šiol nebuvo aptartas.

Kaip žinoma, rezultatyvai kalbose paprastai eina su įvykties¹ (angl. *accomplishment*) ir veiklos (angl. *activity*) veiksmoždziais. Tyrimui pasirinkti baziniai atitinkamų leksinio veiksmo tipų veiksmoždziai, kurie dažniausiai pateikiami literatūroje iliustruoti rezultatyvams: *dažyti, krauti, pilti, nu(si)rengti, virti, kočioti, šluostyti, plauti, kasyti, spardyti, mušti, valgyti, gerti, rėkti, šokti, vaikščioti*. Straipsnyje nesiekama pateikti išsamaus lietuvių, rusų ir lenkų kalbos rezultatyvų sąrašo, bet stengiamasi išvelgti bendresnio pobūdžio tendencijas, kurios vienija ir skiria lietuvių kalbą nuo gretimų slavų kalbų. Lietuvių kalbos pavyzdžiai buvo atrinkti iš įvairių šaltinių: *Dabartinės lietuvių kalbos tekstyno* (DLKT), interneto tinklapių. Kad duomenų bazė būtų vienoda, slavų kalbų pavyzdžiai surinkti naudojantis klausimynu: rusų ir lenkų informantų paprašyta išversti atitinkamus sakinius į savo gimtąsias kalbas.

Straipsnis sudarytas iš aštuonių skyrių. Antrame ir trečiame aptariama rezultatinės antrinės predikacijos sąvoka, apibrėžiama, kokie atvejai laikytini rezultatyvais, o kokie priskirtini tik šio reiškinių periferijai. Ketvirtame, penktame ir šeštame skyriuose atitinkamai pristatoma lietuvių, rusų ir lenkų kalbų medžiaga. Septintas skyrius skirtas aptarti ir paaiškinti rezultatyvų raiškos distribuciją šiose kalbose. Galiausiai aštuntame pateikiamos išvados.

2. Rezultatinė antrinė predikacija

Apibrėžiant rezultatinę antrinę predikaciją svarbios dvi skirtys: semantinė ir sintaksinė. Semantiškai rezultatyvus būtina atskirti nuo kitų antrinės predikacijos tipų – depiktyvų ir aplinkybių. Depiktyvai nurodo veiksmo dalyvio būseną, kuri egzistuoja tuo metu, kai vyksta veiksmoždžiu nusakomas veiksmas, pvz., (4). Aplinkybės savo ruožtu paprastai žymi ne veiksmo dalyvio, o paties veiksmo požymį, pvz., (5).

(4) *Jonas išgėrė arbatą šaltą.*

(5) *Jonas greitai perskaitė laišką.*

Tiesa, skirtis tarp trijų antrinės predikacijos tipų ne visada yra ryški: jau nekalbant apie tai, kad ir depiktyvai, ir rezultatyvai neretai yra panašūs į aplinkybes (plg. dėl depiktyvų ir aplinkybių panašumo žr. Himmelmann, Schultze-Berndt 2005, 4, dėl rezultatinių aplinkybių žr. Geuder 2000), taip pat egzistuoja konstrukcijos, kurios svyruoja ant depiktyvų ir rezultatyvų ribos (plg. Riaubienė 2014). Tipologiniu požiūriu antrinės predikacijos tipai žymimi įvairiai: visi trys tipai gali turėti vienodą raišką, gali būti reiškiami skirtingai arba vienodai gali būti žymimi tik kurie nors du

¹ Kad būtų išvengta terminijos painiavos, reikia paminėti, jog čia aptariami įvykties ir veiklos veiksmoždziai nesutampa su lietuvių kalbotyroje skiriamais įvykio veiksmo ir eigos veiksmo veiksmoždziais. Kaip žinoma (plg. Croft 2012, 77), veiksmo sąvoka yra dvejopa: vadinamasis gramatinis veiksmas skiriamas į įvykio ir eigos veikslą (angl. *perfective and imperfective*), tuo metu pagal leksinį veikslą (vok. *Actionsart*) tradiciškai skiriamos būsenos (angl. *states*), veiklos (angl. *activities*), įvyktys (angl. *accomplishments*) ir atsitikimai (angl. *achievements*). Daugiau apie leksinį veikslą žr. Riaubienė 2014, 101–104.

tipai (Verkerk 2009a; 2009b). Toks raiškos variavimas kalbose neabejotinai rodo, kad rezultatyvai, depiktyvai ir aplinkybės yra artimai susiję, bet, kita vertus, atskiri reiškiniai.

Tiek depiktyvai, tiek rezultatyvai gali būti lengvai praleidžiami nesuardant sakinio struktūros ir todėl sintaksiniu požiūriu vadinami laisvaisiais predikatyvais (Holvoet, Judžentis 2003, 68). Jie sudaro opoziciją vadinamiesiems būtiniesiems predikatyvams, kurie yra privalomi sakinio sandaros elementai (ibid), pvz., (6) ir (7):

(6) *Teismas pripažino Joną kaltu.*

(7) *Jonas padarė ją laimingą.*

Rezultatyvai siaurąja prasme žymi veiksmo dalyvio būsenos pasikeitimą. Dėl semantinių ir struktūrinių panašumų literatūroje rezultatinės konstrukcijos terminas dažnai išplečiamas jam priskiriant ir konstrukcijas, reiškiančias veiksmo dalyvio lokacijos pasikeitimą (plg. Aarts 1995, 80; Broccias 2007, 104; Rappaport Hovav & Levin 2001, 766, etc.), pvz., (3).

(3) anglų

Sally kicked Sam out of the room. (Broccias 2007, 104)

‘Sali išspyrė Semą iš kambario.’

Straipsnyje bus aptariami tik laisvieji rezultatiniai antriniai predikatyvai, reiškiantys būsenos pasikeitimą.

3. Rezultatinės antrinės predikacijos periferija

Kalbose dažnai egzistuoja konstrukcijos, kurios iš pirmo žvilgsnio semantiškai ir (ar) formaliai yra panašios į rezultatyvus, tačiau geriausiu atveju gali būti priskirtos nebent rezultatinės antrinės predikacijos reiškinio periferijai, pvz., (8)–(11):

(8) *Jonas supjaustė pomidorą plonai.*

(9) *Jonas pastatė namą labai didelį.*

(10) *Jos sūnus užaugo aukštas / doras.*

Tokios ir panašios konstrukcijos neretai pasitelkiamos įrodyti, kad kalboje egzistuoja tam tikro tipo rezultatyvai (ar rezultatyvai apskritai) tiek užsienio (plg. Napoli 1992, Legendre 1997), tiek lietuvių (plg. Vaičiulytė-Semėnienė 2014) mokslininkų darbuose. Kartais rezultatyvo sąvoka išplečiama nepamatuotai – tuomet tampa nebeaišku, kas apskritai laikoma rezultatyvais, pavyzdžiui, Vaičiulytė-Semėnienė (2014, 11) rezultatyvams priskiria ir tokias konstrukcijas kaip (11).

(11) *Nelaba šeimyna jau mane visą* (plg. *visiškai*) *suėdė* (cituoja Valeckienė 1967, 99).

Pavyzdžiai (8)–(10), jau nekalbant apie (11), nėra tikri rezultatyvai, nes neturi vieno iš esminių rezultatyvų bruožų – priežastinio santykio tarp pirminės ir antrinės predikacijos. Tai

ilustruoja faktas, kad įprasta rezultatyvų parafrazė šiems pavyzdžiams akivaizdžiai netinka, plg. (12)–(15):

(12) **Pomidoras tapo plonas, nes buvo supjaustytas.*

(13) **Namas tapo labai didelis, nes buvo pastatytas.*

(14) **Jos sūnus tapo aukštas / doras, nes užaugo.*

(15) **Aš tapau visas, nes mane suėdė.*

Literatūroje tokio tipo sakiniai kaip (8) ir (9) paprastai vadinami pseudorezultatyvais. Pirmasis periferinį tokių pavyzdžių kaip (8) statusą, ko gero, aptarė Washio (1997), vėliau šią mintį išplėtojo Levinson (2010). Pasak Levinson (2010, 155), veiksmožodžiai *pjaustyti, riekti, pinti, rišti* ir pan. žymi naujo esinio sukūrimą: pjaustymas ar riekimas implikuoja gabaliukų ar riekelių, pynimas – kasos, rišimas – mazgo atsiradimą. Predikatyvas, pavartotas su „sukūrimo“ veiksmožodžiais (angl. *creation verbs*), nurodo ne tikrojo objekto (pvz., pomidoro sakinyje (8)), o naujojo esinio (t. y. riekelių) būseną. Negana to, ši būseną yra nulemta ne paties veiksmo kaip tokio (pjaustymas savaime neimplikuoja, kad riekelė bus plona), o **būdo**, kuriuo veiksmas atliekamas (norint kad riekelė būtų plona, reikia pjauti tam tikru būdu). Priežastinio santykio iliuzija tokiuose sakiniuose kaip (8) atsiranda dėl to, kad predikatyvas modifikuoja esinį, kuris pats atsiranda kaip veiksmo rezultatas (Levinson 2010, 155). Lietuvių kalboje šie pavyzdžiai didesnių keblumų iš tiesų nekelia – tiek jų raiška (prieveiksmis), tiek reikšmė leidžia juos priskirti aplinkybėms. Keblesnė situacija yra tose kalbose, pvz., anglų, kurios su sukūrimo veiksmožodžiais vartoja būdvardinius predikatyvus.

Miyata (1997) aptaria (9) tipo sakinius ir pateikia jų paaiškinimą, kuris iš esmės atitinka aiškinimą, siūlomą Levinson (2010). Miyata teigia, kad tokie sakiniai kaip (9) nėra tikri rezultatyvai, nes pažeidžia „išankstinio egzistavimo“ reikalavimą (angl. *pre-existence constraint*): „referentas, kuris pasirodo rezultatinės konstrukcijos objekto pozicijoje, privalo egzistuoti dar prieš atliekant veiksmą, išreikštą veiksmožodžiu“ (Miyata 1997, 294). Taigi anglų kalbos sakinyje (16) neturi rezultatinės reikšmės, nes jo objektas sukuriamas veiksmo metu, o (17) sakinio predikatyvas yra tikras rezultatyvas, nes veiksmožodis implikuoja, kad referentas egzistavo dar prieš atliekant veiksmą.

(16) anglų

He built the house splendid. (Miyata 1997, 249)

Paž. 'Jis pastatė namą prabangų.'

(17) anglų

He rebuilt the house splendid. (Miyata 1997, 249)

Paž. 'Jis atstatė namą prabangų.'

Panašu, kad lietuvių kalboje būdvardinis predikatyvas gali būti vartojamas tik tariamuosiuose rezultatyvuose, plg. (9), o tikruose rezultatyvuose būdvardis pasirodyti negali, plg. (18).

(18) *Jonas perstatė / atstatė / rekonstravo namą labai didelį.

Konstrukcijose su veiksmažodžiu *augti*, plg. (10), percituotą kaip (19), tarp veiksmo (augimo) ir predikatyvu žymimos ypatybės (buvimo aukštu ar doru) taip pat nėra tikro priežastinio santykio. Žinoma, žmogus augdamas paprastai darosi aukštesnis, tačiau tai nebūtinai reiškia, kad užaugęs jis bus aukštas. Buvimas aukštu ar doru yra nulemtas ne augimo, o kitų veiksnių – genų resp. auklėjimo.

(19) Jos sūnus užaugo **aukštas** / **doras**.

Beje, čia galima paminėti įdomią paralelę su anglų kalbos veiksmažodžiu *wax* ‘augti, tapti didesniau’, kuris yra kildinamas iš ide. **weg-*, susijusio su ide. **aug-* ‘didėti’ (OED). Dabar šis veiksmažodis anglų kalboje neretai vartojamas kaip paprasta jungtis, pvz., *to wax fat* ‘tapti storam, sustorėti’, *to wax angry* ‘tapti piktam, supykti’ ir t.t. Nors lietuvių kalboje *augti* neabejotinai yra išlaikęs leksinę reikšmę, tokie sakiniai kaip (19) rodo, kad leksinės reikšmės praradimo procesas gali būti prasidėjęs.

Taigi darant išvadas apie rezultatyvus visada labai svarbu atidžiai įvertinti pavyzdžius ir už gryną pinigą nepaimti konstrukcijų, kurios tik paviršutiniškai panašios į rezultatinės. Kaip matyti, lietuvių kalboje būdvardis (išskyrus kelis atvejus, kurie bus aptarti 4 skyriuje) paprastai vartojamas išreikšti tik tariamiesiems rezultatyvams, priklausantiems aptariamo reiškinių periferijai.

4. Lietuvių kalbos rezultatyvų raiška

Kaip minėta pradžioje, lietuvių kalboje rezultatyvai paprastai reiškiamirieveiksmiais – dauguma tyrimui pasirinktų veiksmažodžių gali prisijungti prieveiksminių rezultatinių antrinių predikatyvus, pvz., (20)–(29):

(20) Užeigos duris nudažė **žaliai**. (DLKT)

(21) Skalbkite tik **pilnai** priekrovę skalbiamąją mašiną. (LREM)

(22) Maivromati nusirengė iki juosmens **nuogai**. (DLKT)

(23) Kiaušinius nuplaukite ir išvirkite **kietai**. Nulupkite. DLKT

(24) Kai iškils, gabaliuką tešlos **plonai** iškočiokite. (DLKT)

(25) Visą valandą skalbė, gramdė, trinko per metus suveltą kailį, pačiupusi didelį rankšluostį **sausai** nušluostė. (ŠA 2009-06-12 nr. 944)

(26) Batai per dideli, nutrynė užkulnius **kruvinai**. (DLKT)

(27) Nepilnamečiai patykojo vyriškio gatvėje ir **negyvai** suspardė. (DLKT)

(28) Indijoje kaimiečiai **mirtinai** primušė dešimt žmonių. (Alfa, 2007-09-13)

(29) *Jie **sočiai** prisivalgė visokiausių skanumynų, sėdi, dairosi.* (DLKT)

Greta prieveiksmių neretai rezultatinis antrinis predikatyvas gali būti reiškiamas ir prielinksnine fraze su prielinksniu *iki*², pvz., (30)–(33):

(30) *Klumpė **iki kraujo** nutrynė dešinę pėdą.* (DLKT)

(31) *<...> ir suspardė **iki sąmonės netekimo**.* (DLKT)

(32) *Pats buvo sumuštas **iki mirties**, o ant krūtinės išraižyta kruvina „R“.* (DLKT)

(33) *Beždžionė prisivalgė **iki soties**.* (DLKT)

Kalbant apie rezultatyvus, išreikštus prielinksninėmis frazėmis, svarbu atkreipti dėmesį į visos konstrukcijos struktūrą ir neįtraukti panašių, bet nerezultatinių pavyzdžių. Tiek baltų, tiek slavų kalbose įvykio rezultatyvumas, arba, kitaip tariant, įvykio baigties taškas (angl. *telic point*), yra išreiškiamas ne pačiu predikatyvu (kaip, pavyzdžiui, germanų kalbose), o priešdėliu (antrinis predikatyvas šiose kalbose paprastai tik patikslina rezultatą, jau išreikštą priešdėliu, plg. Holvoet 2008, 131). Todėl tokie nepriešdėliniai pavyzdžiai kaip (34) nėra rezultatyvai, nes neturi antrojo esminio rezultatyvų bruožo – baigties taško, kitaip tariant, yra ateliniai, plg. (35). Rezultatinės reikšmės nebuvimas lemia, kad prielinksninė frazė čia interpretuotina kaip aplinkybė.

(34) *Jonas valgė **iki soties**.*

(35) *Jonas valgė iki soties visą mėnesį/*per valandą.*

Labai retai lietuvių kalboje tikrieji rezultatyvai yra reiškiami būdvardžiais – man žinomi tik du tokie atvejai: su pildymo veiksmažodžiais, turinčiais priešdėlį *pri-*, gali būti vartojami būdvardžiai *pilnas* ir *sklidinas*, pvz., (36), o veiksmažodis *nu(si)rengti* gali prisijungti būdvardinį predikatyvą *nuogas*, pvz., (37).

(36) *Ona pripylė stiklinę **pilną** (vandens).* (Holvoet 1998, 137)

(37) *Jis sunkiai atsikėlė, nusirengė **nuogas**.* (DLKT)

Pildymo veiksmažodžiai iš kitų veiksmažodžių išsiskiria savo argumentų realizacijos ypatybėmis. Tokių sakinių kaip (38) struktūra gali būti interpretuojama dvejopai: temos statusas gali būti priskirtas arba žodžiui *stiklinę*, arba *vandens* (Holvoet 2008, 137). Pastaruoju atveju daiktavardis *stiklinę* funkcionuoja kaip kvantifikatorius ir kaip toks gali turėti savo modifikatorių, plg. (39) ir (40):

(38) *Ona pripylė stiklinę vandens.* (Holvoet 2008, 138)

(39) *Ona pripylė [pilną stiklinę] vandens.*

(40) *Ona pripylė [du litrus] vandens.*

² Vėlgi, literatūroje rezultatyvams kartais priskiriamos ir tokios prielinksninės konstrukcijos kaip *sudaužė vazą į šipulius*, *supjaustė pomidorą į gabaliukus* (plg. Legendre 1997; 47, Vaičiulytė-Semėnienė 2014, 12). Tačiau jos egzistuoja kone visose kalbose – net ir tose, kurios rezultatyvų šiaip jau neturi, pvz., prancūzų (plg. Legendre 1997, 46–47), ir nurodo ne inherentinę rezultatinę objekto būseną, o veiksmo būdą.

Pasak Holvoeto (Holvoet 2008, 138), (39) sakiny s galėjo būti reinterpretuotas ir kvantifikacinė frazė imta suvokti kaip tema, plg. (41).

(41) *Ona pripylė pilną stiklinę [vandens].*

Dėl laisvos žodžių tvarkos būdvardis *pilnas* gali būti nukeltas į sakinio galą, ir taip visa konstrukcija įgyja tipišką rezultatyvo formą.

Žinoma, šis aiškinimas netinka tokiems pavyzdžiams kaip (39). Todėl tenka pripažinti, kad tam tikrais pavieniais atvejais būdvardiniai rezultatyvai lietuvių kalboje pasirodo be aiškių priešasčių.

5. Rusų kalbos rezultatyvų raiška

Rusų kalba, kaip ir kitos slavų kalbos, turi ypatingą strategiją žymėti rezultatiniais antriniais predikatyvams. Joje rezultatyvai dažnai išreiškiami sustabarėjusiomis prielinksninėmis frazėmis, kurios sinchroniškai traktuojamos kaiprieveiksmiai (Holvoet 2008, 132), pvz., rus. *dosuxa* ‘sausai’ < *do suxa* ‘iki sausumo’.

Tokių prielinksninių frazių-prieveiksmių ortografija nėra visiškai nuosekli: rusų kalboje jie dažniausiai rašomi kartu, tačiau pasitaiko ir atvejų, kai rašoma atskirai, pvz., *do smerti* ‘mirtinai’ (paž. ‘iki mirties’). Rašybos nenuoseklumas atspindi kitą problemą: klausimą, kada tam tikra prielinksninė frazė jau laikytinarieveiksniu, o kada dar ne. Žinoma, egzistuoja tam tikri kriterijai, kurie padeda atskirti sustabarėjusias frazes nuo tikrų prielinksninių frazių. Pavyzdžiui, pasak mano informantės, *do smerti* laikytinasrieveiksniu, nes, pirma, kirtis krenta ant elemento *do* ir, antra, tarp prielinksnio ir daiktavardžio negalima įterpti būdvardžio. Kita vertus, predikatyvas sakinyje (42) yra išreikštas tikra prielinksnine fraze, nes į ją būdvardį įterpti galima, plg. *do užasnoj tošnoty* ‘iki baisaus pykinimo’ (Anna Daugavet a. k.).

(42) rusų

Ivan naelsja do tošnoty.

‘Jonas prisivalgė iki pykinimo.’

Vis dėlto šie kriterijai nėra absoliutūs ir vienareikšmiškai nepaaiškina visų atvejų. Šio straipsnio tikslui iš esmės nėra labai svarbu, kaip sinchroniškai traktuojamos tam tikros frazės – daug svarbiau, kad iš principo galima atskirti prielinksnio reikšmę, plg. „tokių posakių latvinis (krypties) pobūdis yra akivaizdus“ (Holvoet 2008, 132). Todėl toliau straipsnyje nebus detaliau gilinamasi į tai, ar frazė jau sustabarėjusi ar dar ne, ir visi atitinkami slavų kalbų rezultatyvai bus įvardijami kaip prielinksninės frazės.

Taigi dažniausiai rusų kalbos rezultatyvai išreiškiami tikromis ar sustabarėjusiomis prielinksninėmis frazėmis su prielinksniu *do* ‘iki’, pvz., (43)–(48):

(43) rusų

Meri razdelas' dogola.
 'Marytė nusirengė nuogai (paž. 'iki nuogumo').'

(44) rusų

Ivan zapinal mužčinu do smerti. (šnek.)
 'Jonas suspardė žmogų iki mirties.'

(45) rusų

Ivan izbil mužčinu do poteri soznanija.
 Jonas primušė žmogų iki netekimo sąmonės –
 'Jonas primušė žmogų iki sąmonės netekimo.'

(46) rusų

On rasčesal ruku do krovi.
 jis nukasė ranką iki kraujo.
 'Jis nusikasė ranką iki kraujo.'

(47) rusų

Ivan naelsja dosyta.
 'Jonas prisivalgė iki soties.'

(48) rusų

Ivan dokričalsja do chripoty.
 'Jonas nusirėkė iki užkimimo.'

Kaip matyti iš vertimo, tokio tipo sakiniai kaip (48) lietuvių kalboje iš principo irgi galimi, tačiau nėra visiškai natūralūs: tekstyne tokių pavyzdžių man nepavyko rasti, o internete jų yra labai nedaug ir tų pačių šaltiniai abejotini.

Kai kuriais atvejais rusų kalboje vietoj prielinksnio *do* vartojami kiti prielinksniai: *v* 'į', pvz. (49)–(50), arba *na* 'ant', pvz., (51):

(49) rusų

Ivan pokrasil mašinu v krasnyj cvet.
 Jonas nudažė mašiną į raudoną spalvą
 'Jonas nudažė mašiną raudonai'.

(50) rusų

Ivan svaril jajco vkrutuju.
 'Jonas išvirė kiaušinį kietai.'

(51) rusų

Ivan vyter stol nasucho.

‘Jonas nušluostė stalą sausai.’

Dar keliais atvejais pasitaiko irrieveiksminių rezultatyvų, pvz., (52)–(53):

(52) rusų

Ivan čisto vyter stol.

Jonas švariai nušluostė stalą.

(53) rusų

Ivan tonko raskatal testo.

Jonas plonai iškočiojo tešlą.

Kaip matyti iš pavyzdžių, kartais lietuvių ir rusų kalbų rezultatyvų raiška persikloja – jie perteikiami prielinksninėmis frazėmis su prielinksniu *iki* (44–48) arbarieveiksmiais (52–53). Kitais atvejais (43, 49–51) lietuvių kalboje vartojamas (arba labiau linkstamas vartoti, kaip (43) pavyzdyje)rieveiksmis.

6. Lenkų kalbos rezultatyvų raiška

Lenkų kalboje rezultatyvai taip pat reiškiami specialiomis prielinksninėmis frazėmis, kurios sinchroniškai neretai traktuojamos kaiprieveiksmiai. Skirtingai nei rusų kalboje, šių frazių elementai visada rašomi atskirai.

Lenkų kalboje rezultatyvai reiškiami dviem prielinksninių frazių tipais. Kaip ir rusų kalboje, dažniausiai jie perteikiami frazėmis su prielinksniu *do* ‘iki’, pvz., (54)–(60):

(54) lenkų

Jan załadował wagon do pełna.

‘Jonas prikrovė vagoną pilnai (paž. ‘iki pilnumo’).’

(55) lenkų

Mary rozebrała się do naga.

Marytė nusirengė nuogai (paž. ‘iki nuogumo’).’

(56) lenkų

Jan wytarł stół do sucha.

Jonas nušluostė stalą sausai (paž. ‘iki sausumo’).’

(57) lenkų

Rozdrapał sobie rękę do krwi.

‘Nusikasė ranką iki kraujo.’

(58) lenkų

Jan zbił człowieka do nieprzytomności.

Jonas primušė žmogų iki buvimo be sąmonės –

‘Jonas primušė žmogų iki sąmonės netekimo.’

(59) lenkų

Jan *najadł się do syta.*

'Jonas prisivalgė iki soties.'

(60) lenkų

?Jan *nakrzyczał się do zachrypnięcia.*

'Jonas nusirėkė iki užkimimo.'

(60) tipo pavyzdžiai lenkų kalboje, kaip ir lietuvių, nors ir galimi, atrodo, nėra visiškai natūralūs ir įprasti: mano informantė juos pažymėjo klaustuku. Pasak jos, tokiais atvejais įprastesnė strategija būtų rezultatą išreikšti veiksmažodžiu, o būdą, kuriuo jis pasiektas, – prielinksnine fraze, plg. (61). Tokia raiška natūralesnė ir lietuvių kalboje, plg. (61) vertimą.

(61) lenkų

Jan *ochrypl/zachrypl od krzyku.*

'Jonas užkimo nuo šaukimo.'

Antrojo tipo prielinksninės konstrukcijos yra sudarytos su prielinksniu *na* 'ant', pvz., (62)–(65):

(62) lenkų

Jans *pomalował samochód na czerwono.*

'Jonas nudažė mašiną raudonai.'

(63) lenkų

Jans *ugotował jajko na twardo.*

'Jonas išvirė kiaušinį kietai.'

(64) lenkų

Jans *rozwałkował ciasto na cienko.*

'Jonas iškočiojo tešlą plonai.'

(65) lenkų

John *skopał człowieka na śmierć.*

'Jonas suspardė žmogų mirtinai.'

Kaip ir lietuvių kalboje, pagrindinę rezultatinę reikšmę čia perteikia priešdėlis – jis įveda baigties tašką ir paverčia įvykį teliniu. Rezultatinis antrinis predikatyvas patikslina implikuotą rezultatą, tačiau pats vienas apriboti įvykio negali: „lenkų kalboje rezultatinės frazės, vartojamos atelinėse (imperfektinėse) konstrukcijose, niekada negali apriboti įvykio veiksmo atžvilgiu“ („*resultative phrases in Polish <...> can never aspectually delimit the eventuality when combined with an atelic (imperfective) construction*“) (Gulgowski 2013, 5). Taigi konstrukcijos su nepriešdėliniais veiksmažodžiais yra atelinės ir nerezultatinės, plg. (66).

(66) lenkų (Gulgowski 2013, 5)

*Malarz malował dom na czerwono przez godzinę /*w godzinę.*
 dažytojas dažė namą raudonai valandą / per valandą.

Pavyzdžiai rodo, kad lenkų kalba turi nemažai panašumų su rusų kalba, tačiau esama ir tam tikrų skirtumų. Visų pirma, lenkų kalboje rezultatyvams reikšti vartojami tik du prielinksniai. Antra, net ir tapačių rusų ir lenkų prielinksnių distribucija ne visada sutampa, pavyzdžiui, skirtingais prielinksniais reiškiami rezultatyvai su veiksmažodžiais *šluostyti, spardyti*.

7. Lietuvių, rusų ir lenkų rezultatyvų distribucija

Apibendrinti duomenys 1 lentelėje rodo, kad lietuvių kalbos rezultatyvų raiškos distribucija geriausiai paaiškinama remiantis veiksmažodžių leksinio veiklo tipais.

1 lentelė. Lietuvių kalbos rezultatyvų raiškos distribucija

	ĮVYKTYS						VEIKLOS				
	<i>krauti</i>	<i>nurengti</i>	<i>dažyti</i>	<i>virti</i>	<i>kočioti</i>	<i>šluostyti</i>	<i>trinti</i>	<i>spardyti</i>	<i>mušti</i>	<i>valgyti</i>	<i>rėkti</i>
Liet.	Adv / Adj	Adv / Adj	Adv	Adv	Adv	Adv	Adv /iki F	Adv / iki F	Adv / iki F	Adv / iki F	kita / (iki F)

Aptariamie veiksmažodžiai skirtini į dvi pagrindines grupes: įvyktis ir veiklas. Įvyktys inherentiškai koduoja veiksmo ribą, kuri suprantama kaip pasiekta nauja objekto būseną, arba kitaip – rezultatas, pavyzdžiui, krauti vežimą galima tol, kol jis tampa pilnas, dažyti mašiną galima tol, kol visas jos paviršius padengiamas dažais, ir ji tampa raudona, žalia ir t. t. Veiklos, priešingai, inherentiškai veiksmo ribos neimplikuoja. Pavyzdžiui, situacija, kai vienas žmogus muša kitą, nėra niekaip apribota ir teoriškai galėtų tęstis be pabaigos. Be to, ji neduoda jokios užuominos, į kokią būseną pateko objektas. Vis dėlto riba tarp įvykčių ir veiklų ne visada yra ryški. Kai kurie veiksmažodžiai, pavyzdžiui, *kočioti*, iš prigimties yra veiklos, tačiau turi daug panašumų su įvyktimis: *kočioti tešlą* implikuoja, kad veiksmas atliekamas tam, kad tešla taptų lygi ar plona, o tokia rezultato implikacija, kaip ką tik minėta, yra būdinga įvyktims.

Čia reikėtų atkreipti dėmesį į veiksmažodį *valgyti*, kuris gali būti vartojamas tranzityvine ir intranzityvine reikšmėmis. Jeigu tranzityvinis *valgyti* turi kvantifikuotą objektą, jis perteikia įvyktį, pavyzdžiui, sakinyje *Jonas valgo obuolį* implikuoja, kad veiksmas gali tęstis tik tol, kol suvalgomas visas obuolys. Kita vertus, jeigu *valgyti* vartojamas intranzityviškai arba turi nekvantifikuotą objektą, pvz., *Jonas valgo obuolius*, jis yra veikla, nes neapibrėžtas objektas neįveda baigties taško. Objekto kvantifikacijos ir teliškumo sąsaja yra suformulavęs Krifka: kvantifikuoti objektai turi aiškias ribas ir todėl veiksmas gali plėtotis tik tol, kol paveikiamas visas objektas (Krifka 1989, 96). Tokio tipo objektai literatūroje neretai yra įvardijami kaip inkrementinės temos (angl. *incremental theme*). Grįžtant prie straipsnio tematikos, čia cituojamuose pavyzdžiuose veiksmažodis *valgyti*

vartojamas veiklos reikšme: arba yra intransityvinis, plg. (33), arba turi nekvantifikuotą objektą, plg. (29).

Vis dėlto atrodo, kad galėjimo sudaryti rezultatinę konstrukciją atžvilgiu lietuvių kalba daro skirtumą tarp tokių dvejopos reikšmės veiksmažodžių kaip *valgyti* ir tikrai intransityvinių veiksmažodžių, pvz., *rėkti* (plg. 60–61). Pirmuoju atveju tiek prieviksminis, tiek prielinksminis rezultatinis antrinis predikatyvas yra visiškai natūralus, dar plg. (67)–(68):

(67) *Jis mirtinai nusigėrė prieš dešimt metų.* (DLKT)

(68) *Tik neprisigerkit iki vėmimo, nerėkaukit ir nedainuokit per visą naktį.* (DLKT)

Kaip jau buvo užsiminta, su tikrais intransityviniais veiksmažodžiais rezultatyvai arba yra negramatiški, arba dažniausiai skamba neįprastai, dar plg. (69)–(70):

(69) **Marytė nusišoko iki pavargimo.*

(70) ?*Marytė nusišoko iki nukritimo.*

Apibendrinant, lietuvių kalboje *iki* prielinksninės frazės vartojamos iš esmės tik su veiklos veiksmažodžiais. Kitokia *iki* frazių distribucija stebima rusų ir lenkų kalbose. Patogumo dėlei pirmiausia bus aptariama lenkų kalba.

Kaip matyti iš 2 lentelės, lenkų kalbos rezultatyvų raišką lemia aiškiai kitokie veiksniai. Nors veiklos paprastai reiškiamos *do* prielinksninėmis frazėmis (dėl *spardyti* žr. toliau), įvyktys pasiskirsto tarp dviejų raiškų: *malować* ‘dažyti’, *gotować* ‘virti’ ir *walkować* ‘kočioti’ prisijungia rezultatyvus, išreikštus *na* prielinksninėmis frazėmis, o *ładować* ‘krauti’, *rozebrać* ‘nurengti’ ir *wytrzeć* ‘šluostyti’ – rezultatyvus, perteiktus *do* frazėmis.

2 lentelė. Lenkų kalbos rezultatyvų raiškos distribucija.

	IŠANKSTINIS NUSTATYMAS			AKUMULIACINĖ YPATYBĖ							
	<i>dažyti</i>	<i>virti</i>	<i>kočioti</i>	<i>krauti</i>	<i>nurengti</i>	<i>šluostyti</i>	<i>kasyti</i>	<i>spardyti</i>	<i>mušti</i>	<i>valgyti</i>	<i>rėkti</i>
lenk.	<i>na F</i>	<i>na F</i>	<i>na F</i>	<i>do F</i>	<i>do F</i>	<i>do F</i>	<i>do F</i>	<i>na F</i>	<i>do F</i>	<i>do F</i>	kita / (<i>do F</i>)

Universaliajame lenkų kalbos žodyne (ULKŽ) teigiama, kad prielinksninės frazės su *na* įvardija būdą, kuriuo veiksmas buvo atliktas, arba veiksmo rezultatą („*wprowadza określenie sposobu wykonywania danej czynności lub jej rezultatu*“; ULKŽ), o frazės su *do* nurodo sakiniu išreikšto proceso rezultatą arba šio proceso intensyvumo laipsnį („*komunikuje o rezultacie procesu, o którym mowa w zdaniu, lub charakteryzuje stopień nasilenia tego procesu*“; ULKŽ). Šie apibrėžimai duoda užuominą, koks mechanizmas veikia lenkų kalboje: *do* ir *na* prielinksninių frazių distribuciją lemia veiksmažodžio implikuotos rezultatinės būsenos pobūdis. Veiksmažodžiai *dažyti*, *virti* ir *kočioti* nurodo būseną, kuri gali būti pavadinta „išankstiniu nustatymu“ (angl. *pre-set value*). Kitaip tariant, šiais atvejais rezultatinė būseną yra „parenkama“ iš anksto: nudažyti mašiną raudonai ar žaliai,

išvirti kiaušinių kietai ar minkštai, iškočioti tešlą plonai ar storai. Veiksmažodžių *krauti*, *nurengti*, *kasyti*, *mušti* ir kt. atveju implikuojama rezultatinė būseną ne nustatoma iš anksto, bet akumuluojasi veiksmo (procesu) metu. Šį skirtumą taip pat galima suformuluoti remiantis būdo (angl. *manner*) ir tikslo (angl. *goal*) sąvokomis: išankstinis nustatymas iš esmės nurodo būdą, kuriuo nusprendžiama atlikti veiksmą, o akumuliacinis požymis prilygsta tikslui, link kurio vystosi veiksmas. Taigi prielinksninės frazės su *na* pabrėžia pačią rezultatinę būseną, o frazės su *do* – procesą, kuris veda į rezultatinę būseną.

Šiai skirčiai, atrodo, prieštarauja (65) pavyzdys, čia pakartotas kaip (71):

(71) lenkų

<i>John</i>	<i>skopal</i>	<i>człowieka</i>	<i>na śmierć.</i>
Jonas	susparde	žmogų	mirtinai.

Spardymas kaip veiksmas labiau pabrėžia procesą, o iš jo sekanti mirtis yra akumuliacinė būseną, todėl šiuo atveju lauktume prielinksnio *do*. Šis arba atitinkamos reikšmės prielinksnis, beje, yra vartojamas tapačiose frazėse rusų, baltarusių, čekų, bulgarų kalbose, pvz., ček. *k smrti*, bulg. *do sm"rt* 'iki mirties'. Kita vertus, kroatų ir bosnių kalbose, kaip ir lenkų kalboje, taip pat vartojama prielinksninė frazė su *na*, pvz., bosn. *nasmrt* (<*na smrt*) 'mirtinai'. Apskritai frazė *iki mirties* kalbose turi išskirtinį statusą ir neretai yra leksikalizuota. Pavyzdžiui, graikų, italų ir portugalų kalbos iš esmės neturi rezultatinių antrinių predikatyvų. Tačiau tam tikrais išskirtiniais atvejais rezultatyvas gali pasitaikyti – vienas iš šių atvejų būtent ir yra tokie sakiniai kaip (71), pvz., (72).

(72) italų

<i>Giani</i>	<i>ha picchiato</i>	<i>il cane</i>	<i>a</i>	<i>morte.</i> (Folli 2002, 153)
'Jonas	primušė	šunį	iki	mirties.'

Net ir anglų kalboje, kurioje būdvardiniai rezultatyvai turi ypač plačią distribuciją, reikšmė 'mirtinai' dažnai reiškia prielinksnio *to* 'į, iki' fraze, pvz., (73).

(73) anglų

<i>John</i>	<i>beat</i>	<i>the man</i>	<i>to death.</i>
'Jonas	primušė	žmogų	iki mirties.'

Vis dėlto anglų kalboje rezultatinėje konstrukcijoje galimas ir būdvardis *dead* 'miręs, negyvas', pvz., (74).

(74) anglų

<i>John</i>	<i>shot</i>	<i>Bil</i>	<i>dead.</i>
Jonas	nušovė	Bilą	miręs –
paž. 'Jonas nušovė Bilą mirtinai.'			

Broccias (2004) teigia, kad viena iš pagrindinių priežasčių, lemiančių būdvardžio ar prielinksninės frazės pasirinkimą anglų kalboje, yra tai, kaip suvokiamas pats įvykis: būdvardis vartojamas, jeigu įvykis traktuojamas kaip momentinis (abstrahuojantis nuo jo realios trukmės), tuo metu prielinksninė frazė leidžia suvokti įvykį kaip besivystantį realiuoju laiku („*the use of the adjective correlates with viewing the event as punctual (by abstracting away from its actual temporal extension), whereas the use of prepositional phrase leads us to view the event as unfolding in real time*“) (Broccias 2004, 13–14).

Dvejopa rezultatyvo raiška anglų kalboje (*dead : to death*) iš dalies atliepia dvejopą jo raišką slavų kalbose (lenk. *na śmierć* : rus. *do smerti*). Tiek anglų kalbos būdvardis, tiek slavų kalbos *na* frazės pabrėžia įvykio rezultatą, o frazės su prielinksnio *iki* atitikmeniu – įvykio trukmę. Nors aš tokių duomenų neturiu, gali būti, kad ir slavų kalbose kažkada šių frazių raiška varijavo ir vėliau atitinkamos kalbos apibendrino kažkurį vieną variantą.

3-ioje lentelėje pateikti duomenys rodo, kad rusų kalboje rezultatyvų raišką iš esmės lemia tas pats veiksnys, kaip ir lenkų kalboje: akumuliacinė būseną, nepriklausomai nuo veiksmožodžio leksinio veiksmo, yra reiškiamą prielinksnio *do* frazėmis.

3 lentelė. Rusų kalbos rezultatyvų raiškos distribucija.

	IŠANKSTINIS NUSTATYMAS			TARP. TIPAS	AKUMULIACINĖ YPATYBĖ						
	<i>dažyti</i>	<i>virtti</i>	<i>kočioti</i>	<i>šluostyti</i>	<i>krauti</i>	<i>nurengti</i>	<i>kasyti</i>	<i>spardyti</i>	<i>mušti</i>	<i>valgyti</i>	<i>rėkti</i>
rus.	<i>v</i> F	<i>v</i> F	Adv	<i>na</i> F / Adv	<i>do</i> F	<i>do</i> F	<i>do</i> F	<i>do</i> F	<i>do</i> F	<i>do</i> F	<i>do</i> F

Kita vertus, esama ir tam tikrų skirtumų. Visų pirma į akis krenta varijuojanti rezultatinės būsenos, reiškiančios ne akumuliacinę ypatybę, raiška: prielinksnio *v* ‘į’ frazės,rieveiksmiai, prielinksnio *na* frazė.

Dėl prielinksnio *į* (rus. *v*) vartojimo rusų kalba nėra išskirtinė, pavyzdžiui, prancūzų kalboje prielinksnio *en* ‘į’ frazė taip pat vartojama su veiksmožodžiu *dažyti*, plg. (75).

(75) prancūzų

Pierre a peint les murs en blanc. (Legendre 1997, 47)

‘Petras nudažė sienas baltai.’

Akivaizdu, kad tokiuose pavyzdžiuose kaip (75) ar (49)–(50), čia pakartotuose kaip (76)–(77), prielinksnio *į* frazės labiau pabrėžia veiksmo būdą nei procesą.

(76) rusų

Ivan pokrasil mašinu v krasnyj cvet.

Jonas nudažė mašiną į raudoną spalvą –

‘Jonas nudažė mašiną raudonai.’

(77) rusų

<i>Ivan</i>	<i>svaril</i>	<i>jajco</i>	<i>ukrutuju.</i>
‘Jonas	išvirė	kiaušinį	kietai.’

Taigi, lenkų ir rusų kalbos akumuliacinę ypatybę žymi vienodai – prielinksnio *do* frazėmis, o ypatybę, perteikiančią išankstinį nustatymą – skirtingai: lenkų kalba čia nuosekliai vartoja *na* frazes, o rusų kalba – dažniausiai *v* frazes. Iš pirmo žvilgsnio rusų kalbos modelį komplikuoja atvejai, kai rezultatyvas yra išreikštasrieveiksniu. Tačiau iš tiesų ši raiška neprieštarauja minėtam skirtumui:rieveiksmai yra tipiškiausia veiksmo būdo raiška, todėl jų pasirodymas išankstinio nustatymo atvejais tik patvirtina, jog šiuose sakiniuose labiausiai akcentuojamas ne procesas, o būdas arba rezultatas.

Daugiausia klausimų kelia išskirtinis rezultatyvo, einančio su veiksmažodžiu *šluostyti*, žymėjimas. Pasak Rappaport Hovav ir Levin (2005), paviršiaus kontakto (angl. *surface contact verbs*) veiksmažodžiai, tokie kaip *šveisti*, *šluostyti*, yra ypatingi tuo, kad implikuoja dvi rezultatinės ypatybės skales: „Su *šveisti* yra galimos dvi skalės. Vieną skalę suteikia vonios paviršiaus plotas, kai procesas baigiasi nušveitus visą vonią. Kaip alternatyva, norimas rezultatas gali būti švari vonia, tuomet skalė yra švarumo.“ („*With scrub, two scales are possible. One is provided by the tub’s surface area, with the process being complete when the scrubbing has covered the entire tub. Alternatively, the desired result may be a clean tub, with the scale being one of cleanliness*“). (Rappaport, Levin 2005, 7)

Taigi veiksmažodis *šluostyti* gali arba pabrėžti procesą (t. y. kad nuvalomas visas objekto paviršius, kas savaimė akcentuoja trukmę), arba ypatybę (t. y. kad objektas yra nuvalomas būtent švariai). Dėl veiksmažodžio implikuojamos dvejopos skalės su juo einantis rezultatyvas užima tarpinę padėtį tarp išankstinio nustatymo ir akumuliacinės ypatybės rezultatyvų. Rusų kalba šiam tarpiniam tipui žymėti pasitelkė atskirą raiškos būdą. Lenkų (taip pat ir čekų) kalba savo ruožtu tarpinio tipo formaliai neišskiria ir traktuoja jį kaip rezultatyvą, reiškiantį akumuliacinę ypatybę.

8. Išvados

Rezultatyvo sąvoka literatūroje neretai yra pernelyg išplečiama, priskiriant jai ir tokias konstrukcijas, kurios neturi esminių rezultatinės antrinės predikacijos bruožų – priežastinio santykio tarp pirminės ir antrinės predikacijos bei baigties taško. Todėl tiriant rezultatyvus svarbu atskirti tikruosius rezultatinis predikatyvus nuo tariamųjų rezultatinių predikatyvų, arba vadinamųjų pseudorezultatyvų.

Lietuvių, rusų ir lenkų kalbų rezultatyvai turi tam tikrų panašumų ir skirtumų. Visoms trimis kalboms būdinga tai, kad pagrindinė rezultato reikšmė perteikiama veiksmažodžio priešdėliu, o

rezultatinis antrinis predikatyvas – tik patiksliną jau numanomą rezultatą. Be to, visos trys kalbos kaip vieną iš rezultatyvų raiškos būdų naudoja prielinksnines frazes su prielinksniu *iki*. Lenkų ir lietuvių kalbas, skirtingai nuo rusų kalbos, sieja tai, kad jos vengia rezultatyvų, sudarytų iš tikrų intranzityvinių veiksmažodžių.

Vis dėlto rezultatyvų raiškos distribuciją lemiantys veiksniai aptariamose kalbose yra skirtingi. Lietuvių kalboje prielinksnio *iki* rezultatyvai paprastai vartojami tik su veiklos veiksmažodžiais, todėl čia skirtis brėžtina tarp įvykties ir veiklos veiksmažodžių. Lenkų ir rusų kalbose *iki* frazės vartojamos išreikšti akumuliacinei rezultatinei būsenai. Taigi čia esminis raiškos veiksnys yra veiksmažodžio implikuojamos rezultatinės būsenos pobūdis: ar tai išankstinis nustatymas, ar akumuliacinė ypatybė.

Savo ruožtu lenkų ir rusų kalbos taip pat turi skirtumų. Lenkų kalba skiria du rezultatyvų tipus: reiškiančius išankstinį nustatymą ir reiškiančius akumuliacinę ypatybę. Rusų kalba dar išskiria trečią – tarpinį – tipą, kuris turi bendrų bruožų ir su išankstinio nustatymo, ir su akumuliacinės ypatybės rezultatyvais.

Padėka

Nuoširdžiai dėkoju prof. Akseliui Holvoetui už išvalgas ir patarimus, kuriuos gavau per diskusijas apie slavų kalbų rezultatyvus. Taip pat esu labai dėkinga savo informantams: Nadeždai Aleksejevai, Aleksejui Andronovui, Annai Daugavet, Agnieškai Rembialkovskai ir Pavelui Rutkovskiui.

Sutrumpinimų sąrašas

DLKT – *Dabartinės lietuvių kalbos tekstynas*, Vytauto Didžiojo universitetas, Kompiuterinės lingvistikos centras, <http://tekstynas.vdu.lt/tekstynas/>

LREM – *Lietuvos Respublikos energetikos ministerija*,

http://www.enmin.lt/lt/activity/veiklos_kryptys/energijos_efektyvumas/tp_elektra.php

OED – *Online etymology dictionary*, <http://www.etymonline.com/>

ŠA – Kultūros savaitraštis *Šiaurės Atėnai*,

http://eia.libis.lt:8080/archyvas/viesas/20100823120919/http://www.culture.lt/satenai/?leid_id=944&kas=spaudai&st_id=16845

ULKŹ – *Uniwersalny słownik języka polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl/>

Literatūra

Aarts Bas 1995, Secondary predicates in English, in Bas Aarts, Charles F. Meyer (eds.), *The Verb in Contemporary English: Theory and Description*, Cambridge: Cambridge University Press, 75–101.

Alfa, internetinis naujienų puslapis, www.alfa.lt

Broccias Cristiano 2004, Adjective Selection in Resultative Constructions, http://www.broccias.net/research/Broccias_draft3.pdf

Broccias Cristiano 2007, Unsubcategorized objects in English resultative constructions, in Delbecque Nicole, Cornillie Bert (eds.), *On Interpreting Construction Schemas* (Trends in Linguistics 198), Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 103–123.

Croft Willian 2012, *Verbs: Aspect and Causal Structure*. Oxford University Press.

Folli Raffaella 2002, Resultatives: Small clauses or complex VPS?, in Claire Beyssade, Reineke Bok-Bennema, Frank Drijkoningen, Paola Monachesi (eds.), *Romance Languages And Linguistic Theory 2000*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 153–170.

- Geuder Wilhelm 2000, *Oriented adverbs: Issues in the Lexical Semantics of Event Adverbs*, Ph.D. Thesis, Universität Tübingen.
- Gulgowski Piotr 2013, Resultative and goal phrases in Polish and English: Interaction with aspect, *Questions and answers in linguistics* 1:1, 3–20,
http://www.ifa.uni.wroc.pl/qal/documents/QAL_2013_vol1_PG.pdf
- Himmelmann Nikolaus P., Eva Schultze-Berndt (eds.) 2005, *Secondary predication and adverbial modification*, Oxford University Press.
- Holvoet Axel, Artūras Judžentis (eds.) 2003, *Sintaksinių ryšių tyrimai (Lietuvių kalbos darbai 1)*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Holvoet Axel, Rolandas Mikulskas (eds.) 2005, *Gramatinių funkcijų tyrimai (Lietuvių kalbos darbai 3)*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Holvoet Axel 2008, Secondary predicates in Baltic, in Christoph Schroeder, Gerd Hentschel, Winfried Boeder (eds.), *Secondary predicates in Eastern European languages and beyond*, Oldenburg: BIS Verlag, 125–140.
- Krifka Manfred 1989, Nominal Reference, Temporal Constitution and Quantification in Event Semantics, in R. Bartsch, J. van Benthem, P. van Emde Boas (eds.), *Semantics and Contextual Expression*, Forris, Dordrecht, 75–115.
- Legendre Géraldine 1997, Secondary predication and functional projections in French, *Natural Language and Linguistic Theory* 15:1, 43–87.
- Levin Beth, Malka Rappaport Hovav 1995, *Unaccusativity: At the Syntax–Lexical Semantics Interface*, Cambridge, Massachusetts, London: The MIT Press.
- Levinson Lisa 2010, Arguments for pseudo-resultative predicates, *Natural language and Linguistic Theory* 28:1, 135–182,
<http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1510&context=pwpl>
- Miyata Akiko 1997, A Cognitive Approach to English Resultative Constructions, *Tsukuba English Studies* 16, 283–300.
- Napoli Donna J. 1992, Secondary resultative predicates in Italian, *Journal of Linguistics* 28, 53–90.
- Rappaport Hovav Malka, Beth Levin 2001, An event structure account on English resultatives, *Language* 77:4, 766–797.
- Rappaport Hovav Malka, Beth Levin 2005, Change of State Verbs: Implications for Theories of Argument Projection, in Nomi Erteschik-Shir, Tova Rapoport (eds.), *The Syntax of Aspect: Deriving Thematic and Aspectual Interpretation*, Oxford: Oxford University Press, 274–286,
<http://web.stanford.edu/~bclevin/bls02hdr.pdf>

- Riaubienė Benita 2014, Pozicijos konstrukcijos: tarp depiktyvų ir rezultatyvų, *Kalbotyra* 66, 99–119.
- Strigin Anatoli, Assinja Demijanow 2001, Secondary predication in Russian, *ZAS Papers in Linguistics* 25, 1–79.
- Strigin Anatoli 2004, Blocking resultative secondary predication in Russian, *Zas Papers in Linguistics* 36, 1–84.
- Vaičiulytė-Semėnienė Loreta 2014, Laisvųjų rezultatyvų raiška lietuvių kalboje, *Baltu Filologija* 23:1, 105–123.
- Valeckienė Adelė 1967, Predikatyvinis pažymins kaip atskira sakinio dalis, *Lietuvių kalbotyros klausimai* 9, 97–116.
- Verkerk Annemarie 2009a, *Secondary predication in a typological context: The encoding of resultatives, depictives and manner predications and their placement within a conceptual space*, MA thesis, Radboud University Nijmegen.
- Verkerk Annemarie 2009b, A Semantic Map of Secondary Predication, in Bert Botma, Jacqueline van Kampen (eds.), *Linguistics in the Netherlands*, 115–126,
http://www.evolution.reading.ac.uk/~tb904576/verkerk2009a_semantic_map_o.pdf
- Washio Ryuichi 1997, Resultatives, compositionality and language variation, *Journal of East Asian Linguistics* 6, 1–49.

Gauta 2015 m. kovo 16 d.

Priimta 2015 m. balandžio 08 d.

*Benita Riaubienė
Lietuvių kalbos katedra
Vilniaus universitetas
Universiteto 5, 01513 Vilnius, Lietuva
[benita.riabiene@gmail.com]*